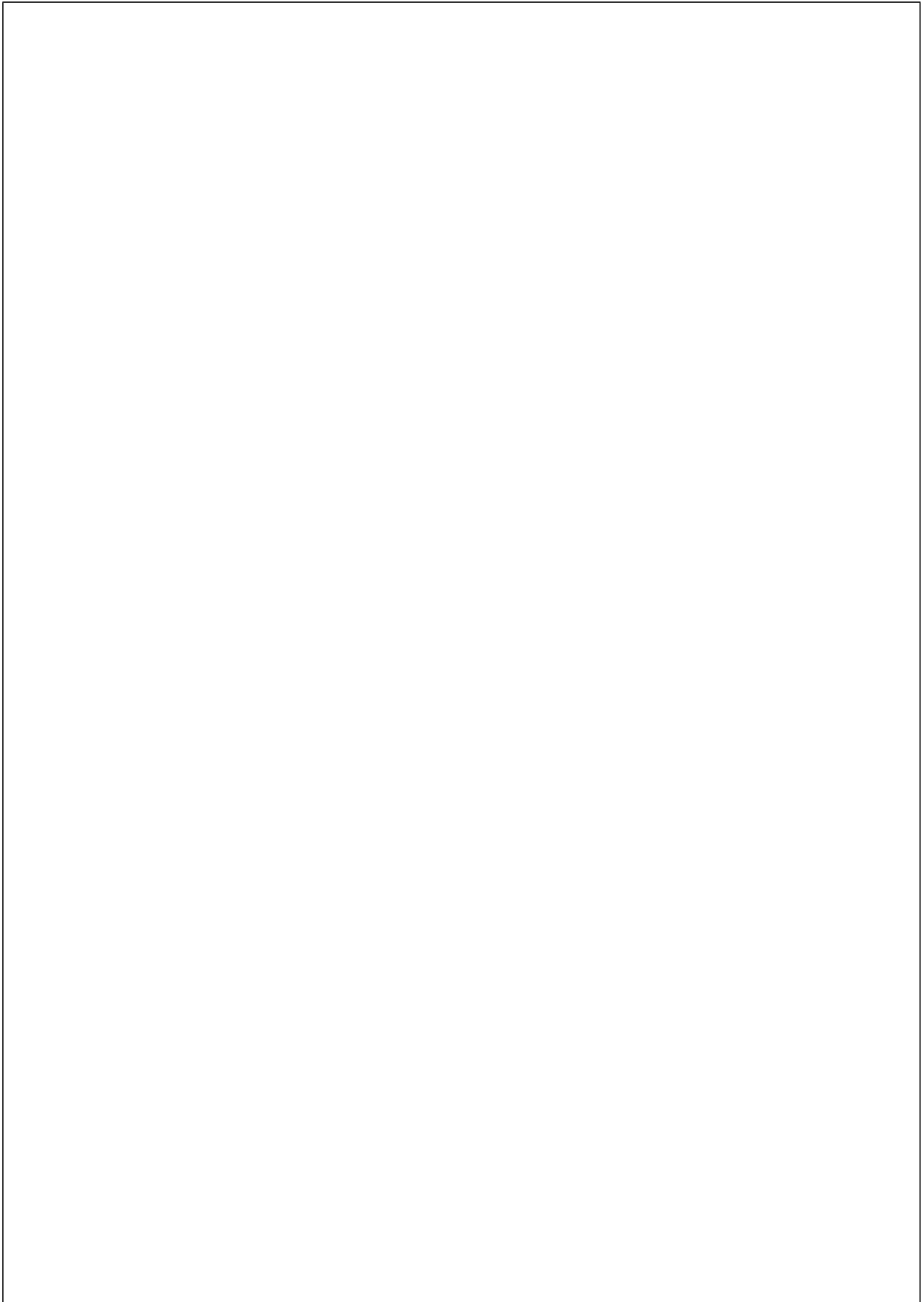

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/228627,Uczcilismy-pamiec-Boleslawy-Kontryma-ps-Zmudzin.html>
27.02.2026, 00:02

[Następny](#)

[Powrót](#)

Uczciliśmy pamięć Bolesława Kontryma ps. Żmudzin

27 sierpnia 2025 r. w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Karol Polejowski oddał hołd Bolesławowi Kontrymowi ps. Żmudzin w 127 rocznicę jego urodzin.

27.08.2025

Zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski złożył kwiaty pod tablicą upamiętniającą Bolesława Kontryma – komisarza Policji Państwowej II Rzeczypospolitej, szefa służby śledczej Polskiego Państwa Podziemnego oraz cichociemnego żołnierza Armii Krajowej oraz w celi, w której „Żmudzin” został zamordowany w 1953 r. przez funkcjonariuszy UB. Szczątki Bolesława Kontryma zostały odnalezione przez Instytut Pamięci Narodowej 24 maja 2013 roku podczas prac w kwaterze „Ł” na Powązkach Wojskowych w Warszawie.

W uroczystości uczestniczyli również: dyrektor Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL Adrianna Garnik, funkcjonariusze policji oraz rodzina Bolesława Kontryma.

Wydarzenie zorganizowane przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie „Rodzina Policyjna 1939”, w porozumieniu z Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL.

Na Powązkach Wojskowych w Warszawie hołd Bolesławowi Kontrymowi oddał zastępca prezesa IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk.

Uczciliśmy pamięć Bolesława Kontryma ps. Żmudzin - Warszawa, 27 sierpnia 2025. Fot. Eliza Pelc (IPN)

Uczciliśmy pamięć Bolesława Kontryma ps. Żmudzis - Warszawa, 27 sierpnia 2025. Fot. Eliza Pelc (IPN)

Uczciliśmy pamięć Bolesława Kontryma ps. Żmudzin - Warszawa, 27 sierpnia 2025. Fot. Eliza Pelc (IPN)

Bolesław Kontrym (1898 - 1953) - ps. Żmudzin, Biały, Bielski, Cichocki; oficer Policji Państwowej w II Rzeczypospolitej, major Wojska Polskiego, cichociemny, oficer Armii Krajowej.

Urodził się 27 sierpnia 1898 r. w majątku Zaturce, pow. Łuck, syn Władysława i Adolfiny z d. Cichockiej. Pochodził z rodziny z tradycjami niepodległościowymi: przodkowie byli uczestnikami powstania listopadowego oraz styczniowego. W 1909 r. został oddany do szkoły kadetów w Kijowie, a następnie w Jarosławiu n. Wołągą.

Po wstąpieniu do armii carskiej w 1915 r. został wysłany na front karpacki gdzie dowodził oddziałem konnych zwiadowców w 127 i 660 pp. Od stycznia 1918 r. służył w 5 pułku ułanów II Korpusu Polskiego na Wschodzie, a po jego rozbrojeniu dostał się do niewoli niemieckiej skąd uciekł i zgłosił się do Komendy Naczelnej 3 POW w Kijowie.

Po przedostaniu się do Archangielska uczestniczył w walkach z bolszewikami. W lipcu 1919 r. został aresztowany i po trzech miesiącach wcielony do Armii Czerwonej. W latach 1919–1920 brał udział w walkach na froncie fińskim. Za męstwo w walkach został trzykrotnie odznaczony i skierowany na studia do Akademii Sztabu Generalnego w Moskwie. Od lutego 1922 r. wykonywał zlecenia wywiadowcze attaché wojskowego przy Poselstwie RP w Moskwie. Wobec zagrożenia aresztowaniem w grudniu 1922 r. nielegalnie wrócił do Polski.

Po zweryfikowaniu pełnił służbę w Straży Granicznej, a następnie od 1923 r. w Granicznej Policji Państwowej. Do września 1939 r. służył w Policji Państwowej pełniąc funkcję m.in. naczelnika Urzędu Śledczego w Białymstoku i kierownika wydziału śledczego w Wilnie. 19 września został internowany w obozie Kołotowo pod Kownem skąd przez Estonię, Łotwę, Szwecję, Norwegię i Anglię 10 grudnia 1939 r. dotarł do Francji. Brał udział w walkach pod Narwikiem w Samodzielnej Brygadzie Strzelców Podhalańskich. W roku 1940 przedostał się do Wielkiej Brytanii, gdzie od 1941 r. pełnił służbę w 1 Samodzielnej Brygadzie Spadochronowej. Zgłosił chęć do służby w kraju, został zaprzysiężony na rotę AK i w kwietniu 1942 r. przeszedł szkolenie dywersyjne i spadochronowe w ramach kursu na cichociemnych.

W nocy z 1 na 2 września 1942 r. został zrzucony na placówkę „Rogi” na północny wschód od Grójca. Został przydzielony do „Wachlarza”, a od marca 1943 r. został szefem Kedywu Okręgu AK Brześć, następnie szefem Centrali Służby Śledczej Państwowego Korpusu Bezpieczeństwa. Zorganizował i dowodził oddziałem „Sztafeta-Podkowa” (następnie „Podkowa”) wykonującym m.in. egzekucje na konfidentach i agentach gestapo. W Powstaniu Warszawskim był dowódcą 4. kompanii w zgrupowaniu Armii Krajowej mjr. „Bartkiewicza” (Włodzimierz Zawadzki) i równocześnie dowódcą odcinka taktycznego w podobwodzie Śródmieście-Północ: Królewska - Kredytowa - pl. Małachowskiego. Z chwilą utworzenia 20 września 1944 r. Warszawskiego Korpusu AK został dowódcą III batalionu 36. pułku piechoty Legii Akademickiej wchodzącego w skład 28. Dywizji Piechoty Armii Krajowej im. Stefana Okrzei. W czasie powstańczych walk był czterokrotnie ranny (m.in. w dniu 4 sierpnia w czasie szturm na budynek PAST-y, którym dowodził).

Po powstaniu przebywał w wielu obozach jenieckich, m. in. w obozie w Sandbostel, skąd zbiegł w kwietniu 1945 r. i przedostał się do 1 Dywizji Pancernej gen. S. Maczka gdzie został dowódcą kompanii. Po dwóch latach powrócił do kraju i rozpoczął pracę w Centralnym Zarządzie Państwowego Przemysłu Fermentacyjnego w Warszawie.

13 października 1948 r. został aresztowany. Po czteroletnim śledztwie wyrokiem z dnia 26 czerwca 1952 r. Sądu Wojewódzkiego dla m. st. Warszawy pod przewodnictwem Czesława Kosima został skazany na karę śmierci. Rada Państwa decyzją z dnia 27 grudnia 1952 r. nie skorzystała z prawa łaski.

Wyrok wykonano 2 stycznia 1953 r. w więzieniu mokotowskim w Warszawie. Wyrokiem Sądu

Wojewódzkiego dla m.st. Warszawy z dnia 3 grudnia 1957 r. został zrehabilitowany.

Polecamy:

- [Marek Hańderek: Bolesław Kontrym „Żmudzin” - życie i śmierć dla Polski](#)

Bolesław Kontrym. Fot. Wikimedia Commons/domena publiczna (wg Wikimedia Commons - autor nieznany, a zdjęcie pochodzi z niepublikowanej książki Cezarego Chlebowskiego Pod znakiem Wachlarza)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Warszawa

Uroczystości